

XALQARO TURIZMNI BOSHQARISHDAGI IMKONIYATLAR

Radjabova Nasiba Maxmudjonovna*Chirchiq davlat pedagogika universiteti**Turizm fakulteti talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqola xalqaro turizmni boshqarishning ahamiyati va istiqbollari ilmiy asosda tahlil qiladi. Maqolada, birinchi navbatda, turizmni boshqarishning dolzarbligi va uning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatlari yoritilgan. Xalqaro turizmning o'sishi va global hamkorlikning kuchayishi, shuningdek, yangi texnologiyalar va raqamli transformatsiyaning roli keltirilgan. Barqaror turizm, ekologik mas'uliyat, innovatsion yondashuvlar va pandemiyalarga tayyor turish kabi asosiy tendensiyalar tahlil etilgan. Maqola turizmni boshqarishda samarali strategiyalarni ishlab chiqish, barqaror turizmni rivojlantirish va global hamkorlikni kuchaytirishga oid takliflarni o'z ichiga oladi. Ushbu ilmiy ish, turizm sohasida tadqiqot olib borayotgan olimlar, amaliyotchilar va siyosatshunoslar uchun muhim manba bo'lishi mumkin.

Tayanch so'zlar: Xalqaro turizm, barqaror turizm, raqamli transformatsiya, virtual turizm, global hamkorlik.

Annotation: This article analyzes the importance and prospects of international tourism management on a scientific basis. The article primarily highlights the relevance of tourism management and its economic, social and environmental aspects. The growth of international tourism and the strengthening of global cooperation, as well as the role of new technologies and digital transformation, are presented. Key trends such as sustainable tourism, environmental responsibility, innovative approaches and pandemic preparedness are analyzed. The article includes proposals for developing effective strategies in tourism management, developing sustainable tourism and strengthening global cooperation. This scientific work can be an important resource for scholars, practitioners and policymakers conducting research in the field of tourism.

Key words: *International tourism, sustainable tourism, digital transformation, innovative tourism, environmental sustainability, virtual tourism, global cooperation, tourism management.*

Xalqaro turizmning bugungi kunda iqtisodiy va madaniy ahamiyati tobora ortib bormoqda. O'zbekiston, o'zining boy tarixiy va madaniy merosi, go'zal tabiiy manzaralari va mehmondo'st xalqiga ega bo'lib, xalqaro turizm sohasida o'z o'rnini mustahkamlashni maqsad qilgan. Ayniqsa, "Yangi O'zbekiston"ning shakllanishi bilan, turizmni rivojlantirishni mamlakatning asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilash mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilingan 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son sonli qarori "O'zbekiston 2030-strategiyasi" bu sohani rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etmoqda¹. Ushbu hujjat, turizmni mamlakat iqtisodiyotining eng yirik va raqobatbardosh tarmog'iga aylantirishni maqsad qilgan bo'lib, xalqaro turizmni boshqarishni yanada takomillashtirish, yangi infratuzilmalarni yaratish va sayyohlarni mamlakatga jalb etishni ko'zda tutadi.

O'zbekiston Respublikasida turizmni boshqarishdagi dolzarblik nafaqat iqtisodiy, balki ekologik va madaniy jihatlarni ham o'z ichiga oladi. Yangi qonunlar va qarorlar orqali turizmni yanada rivojlantirish, milliy brendni kuchaytirish va xalqaro bozorni kengaytirish imkoniyatlari yaratilmoqda. Shu bilan birga, ekologik va ijtimoiy jihatlarni inobatga olish, sayohatlarni xavfsiz va barqaror qilish ham alohida e'tiborni talab etadi.

Bu maqolada xalqaro turizmni boshqarishdagi imkoniyatlar va muammolarni tahlil qilish, soha rivojlanishining zamonaviy yo'nalishlarini ko'rib chiqish, shuningdek, O'zbekistonda bu jarayonni yanada samarali qilish uchun kerakli chora-tadbirlarni belgilash maqsad qilingan.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston 2030-strategiyasi" Farmoni, 11.09.2023 yildagi PF-158-son <https://lex.uz/uz/docs/-6600413>

Xalqaro turizmni boshqarish jarayoni, turizmning global miqyosda o'sishi va o'zgarishi bilan yanada murakkablashmoqda. Bu jarayon mamlakatlar o'rtasidagi aloqalar, iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy omillarni, shuningdek, turizmning ekologik ta'sirini inobatga olishni talab qiladi. Xalqaro turizmni boshqarishning muvaffaqiyatli strategiyalari, asosan, ularni o'z ichiga oladi va turizmni barqaror rivojlantirishga qaratilgan.

Xalqaro turizmni boshqarishda davlatning siyosati va qonuniy asoslari muhim rol o'ynaydi. Turizmni boshqarish jarayonida mamlakatlar o'rtasida hamkorlik va umumiy standartlarga rioya qilish zarur. Ko'plab davlatlar turizmni rivojlantirish va uning iqtisodiy ahamiyatini oshirish uchun samarali qonunlarni ishlab chiqish va amalga oshirishga intilmoqda. Bu, masalan, vizalar siyosatini soddalashtirish, sayyohlar uchun xavfsizlikni ta'minlash va turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali amalga oshiriladi. Ko'pgina mamlakatlar turizmni boshqarishda yangi qonunlar va reglamentlar orqali ekologik barqarorlikni saqlash, madaniy merosni himoya qilish va sayohatlarning ekologik izlarini kamaytirishga alohida e'tibor bermoqda[6].

Xususiy sektorning roli ham juda muhimdir. Xususiy sektor – mehmonxonalar, turistik agentliklar, transport kompaniyalari va boshqa turizm xizmatlarini taqdim etuvchi tashkilotlar – xalqaro turizmni boshqarish jarayonida bevosita ishtirok etadi. Xususiy sektor innovatsion yondashuvlar va yuqori sifatli xizmatlar orqali turizmni rivojlantirishga katta hissa qo'shadi. Shuningdek, xalqaro miqyosda mamlakatlar o'rtasida turizm sohasidagi hamkorlikni kengaytirish zarur. Bu, masalan, transchegaraviy turizmni rivojlantirish, xalqaro turizm ko'rgazmalarida ishtirok etish, turizm markalarini yaratish va vizalar siyosatini soddalashtirish orqali amalga oshiriladi. Xalqaro hamkorlik turizmni boshqarishning samarali tizimlarini shakllantirish va global bozorni kengaytirishda yordam beradi.

Strategik rejalashtirish va barqaror rivojlanish ham xalqaro turizmni boshqarishning ajralmas qismi hisoblanadi. Turizmning o'sishi va uning global miqyosda kengayishi bilan birga, turizmni barqaror rivojlantirishning ahamiyati ham

ortib bormoqda. Barqaror turizm atrof-muhitni himoya qilish, mahalliy aholi manfaatlarini inobatga olish va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi muvozanatni saqlashni ta'minlaydi. Xalqaro turizmni rivojlantirishda, nafaqat iqtisodiy foyda olish, balki sayyohlikning ekologik izlarini kamaytirish va mahalliy aholi uchun foydali ijtimoiy va madaniy ta'sirlarni yaratish kerak.

Global miqyosda turizmni boshqarishda, xalqaro tashkilotlar va koalitsiyalar, masalan, BMT Turizm Tashkiloti (UNWTO) tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalar va standartlar, turizmning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun muhim vosita hisoblanadi. Bu tashkilotlar turizmni boshqarishdagi strategiyalarni ishlab chiqishda mamlakatlarga yordam beradi va turizmning barqarorligini ta'minlashga qaratilgan global chora-tadbirlarni qo'llab-quvvatlaydi[7].

Xalqaro turizmning rivojlanishiga bir qancha omillar ta'sir ko'rsatadi. Bu omillar turizmni boshqarishda asosiy strategiyalarni ishlab chiqishda va global turizm bozorini o'rganishda muhim ahamiyatga ega. Xalqaro turizmni rivojlantirishda iqtisodiy, siyosiy, madaniy, texnologik va ekologik omillar alohida o'rin tutadi.

Iqtisodiy omillar, masalan, xalqaro sayohatlarning narxi, transport tizimlarining rivojlanishi va global iqtisodiy holat, turizmning rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi. Jahon iqtisodiyoti o'sishi yoki inqirozi, valyuta kurslarining o'zgarishi, sayyohlarning xarid qilish quvvatini o'zgartirishi mumkin. Shu bilan birga, turizmni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan infratuzilma va xizmatlar, ularning narxi ham turizmning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Masalan, transport xarajatlari pasayishi, aviasozlik va temiryo'l tizimlarining rivojlanishi sayohatlarning oson va arzon bo'lishini ta'minlaydi.

Siyosiy omillar ham turizmning rivojlanishiga ta'sir qiladi. Tinchlik, xavfsizlik va siyosiy barqarorlik sayyohlar uchun muhim omillar hisoblanadi. Tinch va xavfsiz mamlakatlar sayohat qilish uchun jozibador bo'lib, ular ko'proq sayyohlarni jalb qiladi. Shuningdek, sayohat uchun viza rejimining soddalashtirilishi, chegara o'zgartirishlarining soddaligi va xalqaro diplomatik munosabatlar ham turizmning rivojlanishiga ta'sir etadi.

Madaniy va ijtimoiy omillar ham turizmning rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi. Sayyohlarning boshqa madaniyatlarni o'rganishga bo'lgan qiziqishi, global madaniyat va turizmga oid qadriyatlar o'zgarishi, ayniqsa, ekologik va barqaror turizmga bo'lgan talabning ortishi turizmning yangi shakllarini yaratishga olib keladi. Madaniy aloqalar va ijtimoiy qadriyatlar xalqaro sayohatlarning ko'payishiga xizmat qiladi, chunki sayyohlar o'zlarini yangi madaniyatlar bilan tanishtirishni xohlaydilar.

Texnologik omillar ham turizmni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Internet va raqamli texnologiyalar orqali turistik xizmatlarni onlayn rejalashtirish, aviakompaniyalarning narxlarni o'zgarishi va mijozlar uchun qulay xizmatlar ko'rsatilishi sayohatlarning oson va tez amalga oshirilishiga imkon yaratadi. Shuningdek, texnologiyalar, masalan, mobil ilovalar va sayohat platformalari orqali sayyohlar o'z sayohatlarini rejalashtirishi, transportni buyurtma qilish va turistik ma'lumotlarga tezda erishish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Ekologik omillar ham xalqaro turizmni rivojlantirishda o'z o'rniga ega. Sayyohlarning atrof-muhitga bo'lgan e'tibori ortib bormoqda va ular turizmning ekologik ta'sirini kamaytirishga harakat qilmoqda. Ekoturizm va barqaror turizm kabi yangi turizm turlari odamlarning tabiatga nisbatan bo'lgan munosabatini o'zgartirishga qaratilgan. Davlatlar va turizm kompaniyalari ekologik xavfsizlikni ta'minlash, energiya tejash, chiqindilarni kamaytirish va barqaror turizmni rivojlantirishga harakat qilmoqda[5].

Xalqaro turizmni boshqarishda barqarorlik va innovatsiyalar bugungi kunda juda muhim ahamiyatga ega. Barqaror turizmning asosiy maqsadi nafaqat iqtisodiy foyda olish, balki ekologik, ijtimoiy va madaniy jihatlarni ham hisobga olishdir. Bu, turizm sohasida uzoq muddatli va barqaror rivojlanish uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi. Innovatsiyalar esa turizmni yanada samarali va ilg'or tarzda boshqarishga yordam beradi, bu esa o'z navbatida turizmning sifatini oshiradi.

Barqaror turizm deganda, ekologik ta'sirni kamaytirish, mahalliy aholi manfaatlarini inobatga olish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni nazarda tutadi. Bugungi kunda sayohatlarning ekologik ta'siri sezilarli darajada ortmoqda,

shuning uchun sayyohlarni ekologik toza va barqaror xizmatlar bilan ta'minlash zarurati yuzaga kelmoqda. Bu jarayonni boshqarishda davlatlar, xalqaro tashkilotlar va xususiy sektor birgalikda ishlashlari kerak.

Barqaror turizmni rivojlantirishda ekologik izlarni kamaytirish va tabiiy resurslarni muhofaza qilishga alohida e'tibor qaratiladi. Masalan, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash, suv va energiya iste'molini kamaytirish kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, sayyohlarning ekologik ta'sirini kamaytirish uchun, ularni "yashil" turizm imkoniyatlari bilan tanishtirish va barqaror sayohatlarni rag'batlantirish muhimdir.

Bundan tashqari, innovatsiyalar turizmni boshqarishning samaradorligini oshirishda katta rol o'ynaydi. Yangi texnologiyalar, masalan, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (big data), mobil ilovalar va raqamli platformalar turizm sohasida xizmatlar ko'rsatishni yengillashtiradi. Innovatsion texnologiyalar yordamida turizmni boshqarish yanada shaffof, samarali va qulay bo'ladi. Masalan, sayohatlarni onlayn rejalashtirish va aqlli transport tizimlari orqali sayohatlarni soddalashtirish va yanada samarali qilish mumkin.

Shuningdek, innovatsiyalar orqali turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish va yangi turistik tajribalarni yaratish imkoniyatlari mavjud. Masalan, aqlli shaharlar (smart cities), raqamli turistik xizmatlar, virtual turizm va boshqa yangi xizmatlar turistlarga yanada yuqori sifatli va qulay xizmatlarni taqdim etishga yordam beradi. Bu texnologiyalar, nafaqat sayyohlarning tajribasini yaxshilash, balki turizmni yanada samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan innovatsion yondashuvlarni yaratadi.

Barqaror turizm va innovatsiyalarni uyg'unlashtirish, global turizm bozorini kengaytirish va uning sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Xalqaro turizmni boshqarishda barqarorlikni ta'minlash, ekologik xavfsizlikni saqlash va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali, turizm sohasining barqaror rivojlanishiga erishish mumkin[5].

Xalqaro turizmning kelajagi doimiy ravishda o'zgarib boradi, chunki turizm sohasiga ta'sir qiluvchi omillar va yangi ehtiyojlar doimo rivojlanib boradi. Bugungi

kunda turizm sanoati yangi tendensiyalar va istiqbollarni shakllantirmoqda, va bu o'zgarishlar global turizmni boshqarishning kelajakdagi xususiyatlarini belgilaydi. Xalqaro turizmni boshqarishda kelajakda ko'plab yangi imkoniyatlar va yangi turizm turlarining rivojlanishi kutilyapti.

Birinchi tendensiya bu ekologik va barqaror turizmning yanada kengayishidir. Hozirgi kunda, odamlar turizmning ekologik izlarini kamaytirish, tabiiy resurslarni muhofaza qilish va sayohatlarning atrof-muhitga bo'lgan salbiy ta'sirini kamaytirishga qiziqishmoqda. Kelajakda bu tendensiya yanada kuchayishi mumkin, chunki sayyohlar ekologik toza xizmatlarga va sayohatlarni barqaror rivojlantirishga katta e'tibor qaratishadi. Bunda, sayyohlik tashkilotlari va mamlakatlar ekologik standartlarga mos keladigan xizmatlar taqdim etishga harakat qiladilar.

Ikkinchi tendensiya texnologiyalar bilan bog'liq bo'lib, sayohatlarni yanada qulay va samarali qilishni ta'minlaydi. Aqlli texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va blokcheyn texnologiyalari sayohatlarni avtomatlashtirish, xavfsizlikni oshirish va sayyohlarning tajribasini yaxshilashga yordam beradi. Misol uchun, raqamli vositalar orqali sayyohlar turizmni rejalashtirishda ko'proq erkinlikka ega bo'lishadi. Aqlli transport tizimlari, avia- va temiryo'l xizmatlari, onlayn tizimlar orqali sayohatlar soddalashtiriladi. Bularning barchasi turizmni yanada samarali va qulay qiladi.

Shuningdek, kelajakda sayohatlarning raqamlashtirilishi va virtual turizmning rivojlanishi ham o'zgarishlarni olib kelishi mumkin. Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalari yordamida sayyohlar geografik joylardan qat'iy nazar, turistik ob'ektlarga tashrif buyurishlari mumkin. Bu turizmning yangi shakllari nafaqat sayyohlar uchun qulaylik yaratadi, balki turizm sohasidagi innovatsion yondashuvlarni ham kuchaytiradi[6].

Bundan tashqari, global pandemiya kabi favqulodda vaziyatlarning kelajakdagi turizmga ta'siri ham hisobga olinishi kerak. COVID-19 pandemiyasi turizm sanoatiga jiddiy ta'sir ko'rsatdi va kelajakda pandemiyalarga tayyor bo'lishni ta'minlash uchun yangi sanitariya va xavfsizlik standartlarini ishlab chiqish zarurati tug'ildi. Bu

o'zgarishlar sayohatni boshqarish tizimlarida va turizm infratuzilmasida muhim yangilanishlarni talab qiladi.

Yana bir muhim istiqbol – mahalliy va regional turizmning rivojlanishi. Kelajakda global miqyosda xalqaro turizmning ko'payishi bilan birga, mahalliy turizmga bo'lgan talab ham ortishi mumkin. Odamlar, iqtisodiy va ekologik omillarni hisobga olib, o'z mamlakatlarida yoki hududlarida sayohat qilishni afzal ko'rishlari mumkin. Bu esa mahalliy iqtisodiyotlarni rivojlantirishga yordam beradi va hududiy turizmni qo'llab-quvvatlashga olib keladi.

Shu bilan birga, sayyohlarning yangi tajribalar izlash istagi ham kelajakda yangi turizm shakllarini rivojlantirishga olib keladi. Masalan, sog'liqni saqlash turizmi, raqamli nomadlar uchun turizm, ekologik turizm va ekstremal turizm kabi sohalar rivojlanishi kutilmoqda. Sayyohlar yangi va innovatsion tajribalar izlashni davom ettiradilar, bu esa turizmning yangi va o'ziga xos shakllarini yaratadi[6].

Xalqaro turizmni boshqarish – bu nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va ekologik omillarni ham o'z ichiga olgan murakkab jarayondir. Global miqyosda turizmning rivojlanishi mamlakatlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash, iqtisodiy o'sish va madaniy almashuvni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Xalqaro turizmni samarali boshqarish, uning barqaror va innovatsion rivojlanishini ta'minlashda, ayniqsa ekologik barqarorlikni saqlash, yangi texnologiyalarni joriy etish va yangi turizm turlarini ishlab chiqish zaruriyati ortadi.

Barqaror turizmning rivojlanishi nafaqat iqtisodiy foyda olish, balki ekologik mas'uliyatni ham o'z ichiga oladi. Sayohatlarning ekologik izini kamaytirish, tabiiy resurslarni oqilona foydalanish va mahalliy aholi manfaatlarini himoya qilish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, yangi texnologiyalar, masalan, raqamli platformalar, sun'iy intellekt va aqlli transport tizimlari sayohatlarni qulaylashtiradi va samarali boshqarish imkoniyatlarini yaratadi.

Kelajakda xalqaro turizmni boshqarish jarayonida bir nechta muhim tendensiyalar paydo bo'ladi. Barqaror turizmga bo'lgan talab ortib bormoqda, bu esa turizmni boshqarishda yangi strategiyalarni ishlab chiqishni taqozo etadi. Bundan tashqari,

virtual turizm va raqamli texnologiyalar, turizmning yangi shakllarini yaratishda o'z rolini o'ynaydi. Sayyohlarning ekologik ongini oshirish va turizmning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish uchun davlatlar va xususiy sektor tomonidan qo'shimcha choralar ko'rilishi zarur.

Bundan tashqari, kelajakda global pandemiyalar kabi favqulodda vaziyatlarga tayyor turish va turizm xavfsizligini ta'minlashni muhim yo'nalish sifatida ko'rish kerak. Yangi sanitariya va xavfsizlik standartlari yaratish va global hamkorlikni mustahkamlash xalqaro turizmni barqaror va xavfsiz tarzda boshqarishga imkon yaratadi. Shuningdek, mahalliy turizmning rivojlanishi va hududiy turizmni rag'batlantirish xalqaro miqyosda sayohatlarning ko'payishini ta'minlaydi.

Kelajakda xalqaro turizmni boshqarish uchun zarur bo'lgan takliflar quyidagilar:

- Barqaror turizm siyosatlarini yaratish va amalga oshirish – bu turizmning ekologik ta'sirini kamaytirish va mahalliy aholi manfaatlarini hisobga olishni nazarda tutadi.

- Yangi texnologiyalarni joriy etish – sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va aqlli tizimlar orqali turizmni boshqarishni yanada samarali qilish.

- Global hamkorlikni rivojlantirish – davlatlar o'rtasidagi diplomatik va iqtisodiy aloqalarni mustahkamlash, xavfsizlik va sanitariya standartlarini joriy etish.

- Mahalliy va hududiy turizmni rag'batlantirish – bu nafaqat xalqaro, balki ichki turizmni rivojlantirishga ham yordam beradi.

Ushbu takliflar xalqaro turizmni yanada barqaror, xavfsiz va innovatsion tarzda rivojlantirishga yordam beradi va sayyohlik sanoatining kelajagi uchun mustahkam asos yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, xalqaro turizmni boshqarishda innovatsiyalar va barqarorlikni uyg'unlashtirish, yangi texnologiyalarni va yondashuvlarni joriy etish orqali turizmni rivojlantirishning ilg'or yo'nalishlarini yaratish mumkin. Shu bilan birga, turizmning ekologik va ijtimoiy barqarorligini ta'minlash, sayyohlarning tajribasini yaxshilash va global hamkorlikni kuchaytirish turizm sanoatining kelajagi uchun asosiy masalalardir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Makhmudjonovna R.N., 2025. TRENDS OF INTERCULTURAL CHANGE IN TOURISM. *EduVision: Journal of Innovations in Pedagogy and Educational Advancements*, 1(3), pp.463-467.
2. Хайитбоев Бегзод Хамидуллаевич, Нажмиддинов Султон Нурали Угли Опыт зарубежных стран в формировании цифровой экономики: выводы и перспективы для Узбекистана // Вестник науки и образования. 2020. №1-2 (79). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/opyt-zarubezhnyh-stran-v-formirovanii-tsifrovoy-ekonomiki-vyvody-i-perspektivy-dlya-uzbekistana> (дата обращения: 12.03.2025).
3. Sulton N. et al. IMPORTANCE OF SMART TOURISM IN IMPROVING TOURISM MANAGEMENT IN UZBEKISTAN //Gospodarka i Innowacje. – 2024. – Т. 46. – С. 15-19.
4. Navruz-zoda B. N., Najmiddinov S. N. IMPORTANCE AND ROLE OF ZIYARAH TOURISM IN RAISING TOURISM POTENTIAL OF BUKHARA REGION //Scientific reports of Bukhara State University. – 2020. – Т. 3. – №. 2. – С. 231-235.
5. Qurbonov, X. (2020). *Xalqaro turizmning iqtisodiy ahamiyati va uning barqaror rivojlanishi*. Toshkent: O'zbekiston Davlat Noshirlik Uyi.
6. Smith, J. (2018). *Global Tourism: Trends and Challenges*. London: Routledge.
7. <https://www.unwto.org>